

पाठ २

विशिष्ट चित्र मा बदलाव

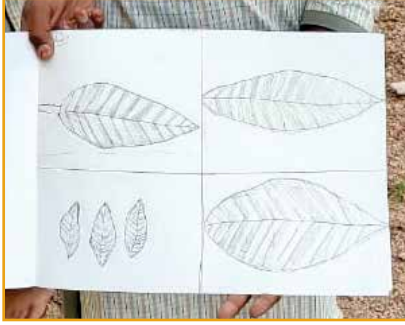
यो अध्यायले तपाईंलाई प्रकृतिको चमत्कार मा डुबाउनेछ । तपाईं धेरै सुन्दर आकारहरू, रूपहरू, रंगहरू, ढाँचाहरू र अन्य जीवन रूपहरूमा बनावटहरू पत्ता लगाउन बाहिर जानुहुनेछ । तपाईं चित्रकला र चित्रकला गतिविधिहरू मार्फत यी विवरणहरू रेकर्ड गर्न सिक्नुहुनेछ ।

तपाईं आफ्नो प्राकृतिक रंगहरू बनाउनको रोचक प्रक्रिया पनि सिक्नुहुनेछ, साथै रंगको टिन्ट र शेड्स सिर्जना गर्ने प्राविधिहरू पनि । यो अध्यायले तपाईंलाई सिर्जनात्मक रूपमा सोच र संसारलाई हेर्ने तरिका परिवर्तन गर्न प्रेरित गर्नेछ ।

0680CH02

गतिविधि १ : प्रकृति भ्रमण

तपाईंलाई रूख, बिरुवा, पहाड, खोलानाला, समुद्र र बालुवाले घेरिएको देख्दा तपाईंलाई कस्तो लाग्छ? तपाईंलाई प्रकृतिले घेरिएको छ भन्ने कल्पना गरेर दुईदेखि तीन मिनेट बिताउनुहोस्। तपाईं के देख्नुहुन्छ? तपाईंले विभिन्न वस्तुहरू छुँदा कस्तो महसुस हुन्छ? तपाईं आफ्नो खुट्टा मुनि के महसुस गर्नुहुन्छ? तपाईं कति टाढा देख्न सक्नुहुन्छ? के कुनै कुरा चलिरहेको छ? तपाईं के ध्वनि सुन्नुहुन्छ?

चार-पाँच जना मिलेर विद्यार्थीहरूको सानो समूह बनाउनुहोस् र आफ्ना कल्पनाहरू एक-अर्कासँग साझेदारी गर्नुहोस्।

तपाईं आफ्नो चित्र-पुस्तक र पेंसिल लिनुहोस्, र तपाईंको वरपरको वस्तुहरू को अवलोकन गर्न बाहिर जानुहोस्।

1. आकाशतिर हेर्नुहोस् र यसको विशालता महसुस गर्नुहोस्। तपाईंले देख्नुभएको रंग वा बादलको आकारलाई एउटा ठाउँ मा नोट बनाउनुहोस्।

2. भूमिमा हेर्नुहोस्। माटोको रङ, विभिन्न प्रकारका ढुङ्गा, कागच र साना चट्टानहरूको निरीक्षण गर्नुहोस्। तिनीहरूको बनावट लाई स्पर्श गर्नुहोस् र महसुस गर्नुहोस्। के तिनीहरू चिपलो, मोटो, उबडखाबड, दानेदार वा कुनै

अन्य बनावटका छन्?

3. केही बोटबिरुवा र रूखहरू भएको ठाउँ पत्ता लगाउनुहोस्। बिस्तारै बिरुवा छुनुहोस् र यसको पात, डाँठ, छाल, फूल, बीउपोड र तपाईंले देख्नुभएको अन्य कुनै पनि चीजको बनावट महसुस गर्नुहोस्। ती बनावटहरूको चित्र बनाउन प्रयास गर्नुहोस् वा शब्दहरू मार्फत यसलाई लेख्नुहोस्।

4. पातहरूको आकार, र तपाईंले देख्नुभएको रेखाहरू र ढाँचाहरू नजिकबाट नियाल्नुहोस्। फरक-फरक आकार, रेखा र ढाँचाहरू भएका तीनवटा पातहरू कोर्नुहोस्। तिनीहरूको रंग को निरीक्षण गर्नुहोस्।

5. कुनै पनि जनावर, चराचुरुङ्गी वा कीराफट्याङ्गालाई नजिकबाट नियाल्नुहोस्। के तिनीहरू बसिरहेका छन्, सुतिरहेका छन्, उभिरहेका छन् वा हिँडिरहेका छन्? तिनीहरूको त्यो रूप रेखांकित गर्न प्रयास गर्नुहोस्।

एउटा समूहमा एकत्र हुनुहोस्, र आफ्ना चित्र र अवलोकनहरू साझेदारी गर्नुहोस्।

अभ्यास गर्नुहोस्: एउटा पत्रिका (विजुअल जर्नल)सुरु गर्नुहोस्। तपाईंले देख्नुभएको विभिन्न चीजहरूको प्रत्येक दिन चित्रहरू बनाउनुहोस्।

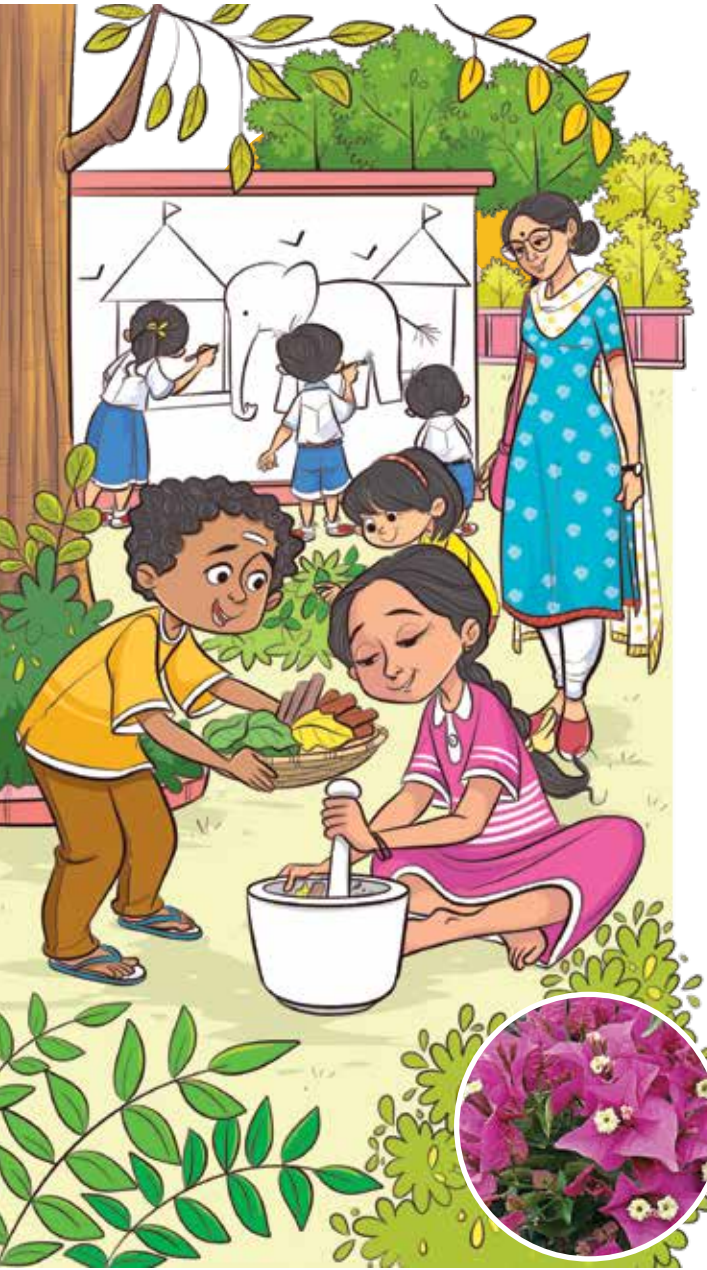
गतिविधि २ : फील्ड यात्रा

संग्रहालय, कलाकार को शिल्पशाला वा कलाकारहरूले काम गर्ने कुनै पनि स्थानमा जानुहोस्। यी प्रश्नहरूमा आधारित रहेर तपाईंको टिप्पणीहरू लेख्नुहोस्:

1. तपाईं कस्तो प्रकारको दृश्य कलाकृतिहरू देख्नुहुन्छ?
2. कलाकृति बनाउन प्रयोग गरिने सामग्रीहरू के के हुन्?
3. कलाकार को हुन्? तिनीहरूले कस्ता उपकरण र प्रविधिहरू प्रयोग गर्छन्?
4. कलाकृति बनाउने वा प्रदर्शन गर्ने ठाउँको व्यवस्था कसरी गरिन्छ?
5. तपाईंले कस्ता नयाँ विचार वा अनुभवहरू प्राप्त गर्नुभयो?

तपाईंको आफ्नै अनुभवबाट चित्र बनाउनुहोस् वा तपाईं यी छविहरू सन्दर्भको रूपमा प्रयोग गर्न सक्नुहुन्छ।

गतिविधि ३: प्राकृतिक रंग बनाउनुहोस्

के तपाईंले कहिल्यै सोच्नुभएको छ कि रंगहरू कहाँबाट आउँछन्? तिनीहरू कसरी बनाइन्छन्? कलाकारहरूले रंगीन पेन्सिल, क्रेयॉन र तयार-निर्मित बक्सहरूमा रंग भएको पेन्ट नभएको बेलामा के प्रयोग गर्थे?

आफूले खाएको खानाको बारेमा सोच्नुहोस्। जब घरमा ढाल पकाइन्छ, यसलाई थप पहुँलो बनाउन के थपिन्छ?

बेसार! तपाईं यसलाई आफ्नो भाषामा घरमा के भन्नुहुन्छ?

अब, तपाईंले खाएको अन्य खानाको बारेमा सोच्नुहोस्। तिनीहरूका केही रंगहरूले तपाईंको औंलाहरू, तपाईंको जिब्रो र तपाईंको लुगाहरूमा समेत दाग लगाउँछ।

त्यस्तै, फूलहरू बाट रंग निकाल्न पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ।

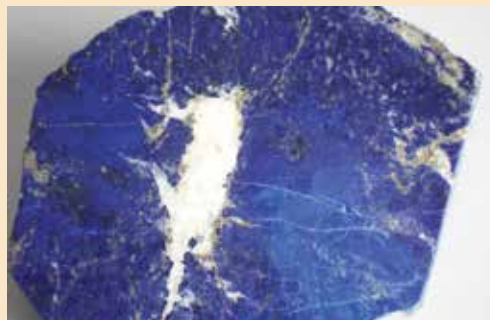
बुट्टामा मात्र होइन, रंग माटो, ढुङ्गा र खनिज जम्मा पदार्थहरूबाट पनि बनाउन सकिन्छ। यी प्रक्रियाहरूले मानिसहरूले विभिन्न कलात्मक उद्देश्यहरूका लागि रंग तयार गर्न प्रयोग गरेका छन्।

यहाँ तपाईंको खानेकुरामा रहेका केही फलफूल, तरकारी, पात र जरा को सूची लेख्नुहोस्, जसले तपाईं तिनीहरूलाई चिर्न वा पकाउँदा रङ दिन्छन्।

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

आउनुहोस्, आफ्नो लागि प्राकृतिक रंग बनाउन सिकौं

चरण १ : माटो, खनिज, सब्जी, फूल, फल, जरा, कोयला स्रोत आदि बाट कच्चा समान खोज्नुहोस् । (कालो कोइला र नीलो लापिस लाजुली ढुङ्गाको चित्र हेर्नुहोस् ।)

चरण २ : अशुद्धताहरू हटाउन को लागि प्राप्त गरेको रंगद्रव्य को सूक्ष्म पाउडर बनाएर छानुहोस् ।

चरण ३ : पाउडरमा सही अनुपातमा बाँध्ने सामग्री थपिन्छ । यसले रंगलाई तिनीहरूमा पेन्ट गरिएका सतहमा टाँस मद्दत पुर्याउँछ । गम अरेबिक (बाबुल रूखको छालाबाट प्राप्त गुम), तेल, दूध, अण्डाको सेतो र अण्डाको पहेँलो केही प्राकृतिक बाँध्ने सामग्रीहरू हुन् ।

चरण ४ : तयार गरिएको रंग कलामा लागू गरिन्छ ।

गतिविधि ४ : प्राकृतिक रंगहरू बाट कलाकृति बनाउनुहोस्

चरण १ : पृथ्वी वा बोटबिरुवाहरूबाट केही सामग्रीहरू प्राप्त गर्नुहोस् ।

चरण २ : आफ्नो शिक्षक र साथीहरूसँग रंग तयार गर्ने प्रक्रियाको बारेमा छलफल गर्नुहोस्, र तपाईं रंग हरू सँगै तयार पार्नुहोस् ।

चरण ३ : तपाईंले तयार पार्नु भएको रंगहरूबाट विभिन्न रंग संयोजनहरूको साथ योजना र प्रयोग गर्नुहोस् ।

चरण ४ : आफ्नो कलाकृतिमा प्रयोग गर्न सकिने रंगको उपयोग बारेमा सोच्नुहोस् ।

चरण ५ : प्राकृतिक रंगहरू प्रयोग गरेर तपाईंले कलाकृति सिर्जना गर्नुहोस् ।

सबैले आफ्नो कलाकृति पूरा गरिसकेपछि, कलाकृतिको कक्षा प्रदर्शन गर्नुहोस् । तपाईंको कलाकृतिलाई शीर्षक र तपाईंले प्रयोग गर्नुभएको सामग्रीको विवरणको साथ लेबल गर्नुहोस् ।

तपाईं आफ्नो तयारीका स्केचहरू वा प्रयोगहरू प्रदर्शन र साझा गर्न सक्नुहुन्छ जसले तपाईंको कामको प्रक्रिया देखाउँछन् । प्रत्येकको कलामा देखिएका प्रक्रिया र रंगहरूमा छलफल गर्नुहोस् ।

Red Shades

Red Tints

गतिविधि ५: रंगका टिन्ट र शेड बनाउनु

के रंगहरू पनि हाम्रो मनोदशा जस्तै परिवर्तित हुन्छन्?

के तपाईंले दिनभरि तपाईंको मनोदशा कसरी परिवर्तन हुन्छ भनेर अनुभव गरेको छ? पाँच मिनेट आफ्नो मनोदशा सम्झन र तिनीहरूको बारेमा कुरा गर्नुहोस्:

1. स्कूल सकेर घर जाँदा तपाईंको मनोदशा कस्तो हुन्छ?
2. रातिको खाना को समयमा तपाईंको मनोदशा कस्तो हुन्छ?
3. सुबुअघि तपाईंको मनोदशा कस्तो हुन्छ?
4. बिहान उठ्दा तपाईंको मनोदशा कस्तो हुन्छ ?
5. अहिले तपाईंको मनोदशा कस्तो छ?

मनोदशा र भावनाहरू केही समयको लागि रहन्छन् र बिस्तारै परिवर्तन हुन्छन्। तिनीहरू बलियो, तीव्र वा कोमल हुन सक्छन्।

रंगहरू पनि त्यस्तै हुन्छन्। हामी तिनीहरूलाई जीवंत, तीव्र, अँध्यारो, फिक्क, हल्का आदि बनाउन सक्छौं ... ।

सूर्योदय वा सूर्यास्तको समयमा आकाशमा रंगहरू कसरी परिवर्तन हुन्छन्, विचार गर्नुहोस्।

रद्दी कपडा बाट बनाएको एउटा कोलाज

के तपाईंले तपाईंको लुगा समयक्रममा सूर्यको प्रकाश र बारम्बार धुने कारण रंगको फिका हुन सन्देश पाउनुभएको छ? ती चम्किलोबाट मन्द वा गहिरोबाट हल्का परिवर्तन हुन्छन्।

चित्तकलामा, रंगमा यी भिन्नताहरूलाई टिन्ट र शेड भनिन्छ। हामी कुनै पनि रंग मा सेतो थपेर टिन्ट रंगको सिर्जना गर्दछौं। हामी कुनै पनि रंगमा कालो थपेर रङ का शेडहरू सिर्जना गर्दछौं।

रंग + सफेद = रंग टिन्ट

रंग + कालो = रंग शेड

रङ टिन्टहरू र छायाहरू सिर्जना गर्दै

अभ्यास गरौं!

सामग्री: कोर्न को लागी सादा कागज र रंग (पानी रंग, पोस्टर रंग वा पाउडर रंग) - कालो, सेतो, र दुई वा तीन अन्य रंग।

विकल्प: पुरानो अखबार वा पत्रिकाहरूबाट रंगीन पृष्ठहरू लिनुहोस्, र पेपर मोजाइक सिर्जना गर्न रंग हरूको विभिन्न रंगहरू र टिन्टहरू फेला पार्नुहोस्।

प्रकृतिको रंग-पट्टिका अथवा पैलेट

के तपाईं कहिल्यै प्रकृतिको विविधता देखेर छक्क पर्नुभएको छ?

बाहिर जानुहोस् र तीन वटा फरक-फरक रंग वा रंगका तीनवटा पातहरू खोज्नुहोस्।

तपाईंले देख्नुभएको सबैभन्दा नजिकको रंग को शेड प्राप्त गर्न विभिन्न रंगहरू मिश्रण गर्ने प्रयास गर्नुहोस्।

विस्तार — टिंट र शेड को संयोजन

सन्दर्भको रूपमा तपाईंले सिर्जना गर्नुभएको रंग टिंट र शेड प्रयोग गर्नुहोस्। संग्रहालयको वेबसाइट वा सचिव पुस्तकहरूबाट कलाकृतिहरूको चित्रहरू फेला पार्नुहोस् जुन चित्रहरूमा समान रंग-अभाएँ र शेड पनि छन्। टिंट वा शेडसले कलाकृतिको मानिदशा र भावनाहरू कसरी परिवर्तन हुन्छ भनेर अवलोकन गर्नुहोस्। यस अभ्यासलाई चार देखि पाँच पटक विभिन्न रंगहरू, र तिनीहरूका टिन्ट र शेड हरूको साथ दोहोर्याउनुहोस्। आफ्नो मनोदशा र भावनाहरूको, रंग-आभा र शेडको संक्षिप्त विवरण गरेर लेख्नु होस्।

गतिविधि ६ : कलाकारहरु द्वारा सतहहरु र प्रयोग गरिएको सामग्री

कागजको आविष्कार हुनु भन्दा पहिले, कलाकारहरुले प्राकृतिक सतहहरुमा चित्र बनाउँथे जस्तै ढुंगा, गुफाका भित्ताहरु, माटोको प्लास्टर, पामका पात, काठ र कपडा।

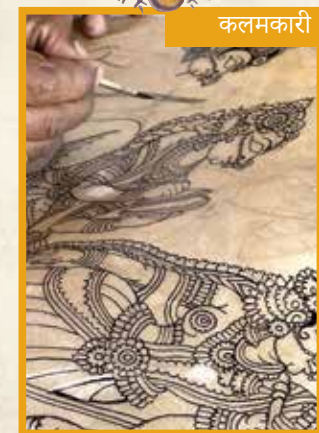
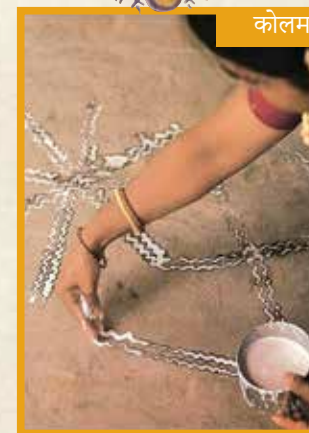
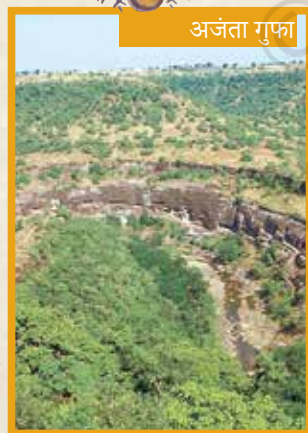
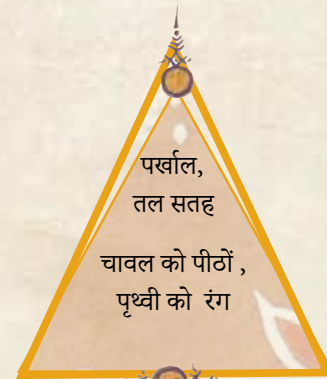
तिनीहरुले टेराकोटा, ढुङ्गा, जनावरको हड्डी, छाला, काठ, धातु र प्राकृतिक तंतुहरु प्रयोग गरेर विभिन्न प्रकारका लिआयामिक वस्तुहरु र मूर्तिहरु निर्माण गर्थे।

तिनीहरुले विशेष उपकरणहरु आविष्कार गरे र प्रत्येक सामग्री र सतहको साथ काम गर्न प्रविधिहरु विकास गरे।

यदि तापईसँग कागज छैन भने, तपाईं आफ्नो कलाकृतिको लागि कुन सतह र सामग्रीहरु रोज्नुहुन्छ? तपाईंले आफै प्रयोगहरु गर्नुहोस् र तपाईंको कलाकृति बनाउनुहोस्।

तलको पृष्ठमा उदाहरणहरु हेर्नुहोस्। तपाईं सामग्री र सतहहरुको विविधताको बारेमा सिक्र सक्रुहुन्छ जुन कलाकारहरुले पूर्व-ऐतिहासिक समयदेखि प्रयोग गरेका छन्।

गतिविधि ७ : प्रकृति बाट मेरो प्रेरणा

अब, तपाईंलाई थाहा छ कि कलाकारहरूले आफ्नो परिवेशलाई ध्यानपूर्वक निरीक्षण गर्छन् र साना विवरणहरू पक्रन्छन्। प्रत्येक कलाकारको आफ्नै कल्पना हुन्छ र उनीहरूले प्रयोग गर्ने सामग्री, उपकरण र प्राविधिहरूमा आफ्नै छनोटहरू गर्छन्। यसैले तिनीहरूको काम विशिष्ट र अनन्य बनाउँछ।

एउटा कलाकार जस्तै, तपाईं पनि आफ्नो कल्पना प्रयोग गर्न सक्नुहुन्छ। तपाईं सामग्री र उपकरणहरू छनौट गर्न सक्नुहुन्छ जुन तपाईंको आफ्नै विचारहरूको लागि उपयुक्त छ। प्रकृति तपाईंको प्रेरणा हो र तपाईं सृष्टिकर्ता हुनुहुन्छ। तपाईंको आफ्नै अनुभव र अवलोकनहरू समावेश गर्नुहोस्।

यसमा पहाड, नदी वा सूर्य आधारित हुनु आवश्यक छैन। तपाईंको लागि प्रकृतिको प्रतिनिधित्व गर्ने कुरा तपाईं निर्णय गर्नुहुन्छ। यो तपाईंको नजिकको परिवेशबाट धेरै नजिकको कुरा हुन सक्छ। नबिर्सनुहोस्, चित्र तपाईंको आँखा मार्फत हुनु पर्छ!

